

**ДЕРЖАВНИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«КАНІВСЬКЕ ВИЩЕ ПРОФЕСІЙНЕ УЧИЛИЩЕ»**

Заболотний В.М.

Сутність технології інтерактивного навчання

Канів 2020

Сутність технології інтерактивного навчання

Упорядник: Заболотний Валерій Миколайович

Посада: майстер виробничого навчання

Кваліфікація: майстер виробничого навчання 11 тарифного розряду

У роботі систематизовано деякі теоретичні, методичні та практичні аспекти технології інтерактивного навчання та надано розробку уроку з професії «Слюсар з ремонту колісних транспортних засобів».

Робота може бути цікавою для педагогів з професійно-теоретичної та професійно-практичної підготовки у контексті вдосконалення їх професійної компетентності.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
1.ТЕОРЕТИЧНА ЧАСТИНА. Сучасні підходи до організації навчання з використанням інтерактивних технологій.....	5
1.1. Сутність поняття технології інтерактивного навчання	5
1.2. Структура і зміст технології інтерактивного навчання.....	6
1.3. Характеристика інтерактивних методів навчання: «Навчаючи – вчуся», «Броунівський рух», «Кожний учить кожного», дискурс, навчання в команді, «Мережева пилка», «Акваріум», «Коло ідей», майстер-клас.....	10
1.4. Воркшоп як метод динамічного навчання. Принципи динамічного навчання.....	14
2.ПРАКТИЧНА ЧАСТИНА. Застосування технології інтерактивного навчання в освітньому процесі закладів професійно-технічної освіти.....	21
2.1. Розробка уроку із використанням технології інтерактивного навчання	21
ВИСНОВКИ.....	25
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЕРЕЛ.....	26

ВСТУП

Актуальність теми підсумкової випускної роботи «Сутність технології інтерактивного навчання» обумовлена тим, що незважаючи на те, що дана тема широко висвітлена у сучасній педагогічній та методичній літературі:

- велика кількість інтерактивних форм і методів ускладнює їх вибір для майстра виробничого навчання;
- це вимагає більш глибокого розуміння технології інтерактивного навчання, вивчення різних форм і методів проведення уроків;
- автор даної підсумкової роботи відчуває потребу вдосконалити рівень власної професійно-педагогічної компетентності у напрямку теми, яка ним досліджується.

Цілі дослідження:

- проаналізувати описані в сучасній педагогічній літературі інтерактивні форми і методи навчання та визначитися з найбільш доцільними для проведення уроків виробничого навчання за професією «Слюсар з ремонту колісних транспортних засобів»
- Систематизувати та удосконалити набуті методичні уміння щодо розробки та організації уроків виробничого навчання різних типів і видів

Завдання дослідження:

1. Підібрати і проаналізувати педагогічні та методичні джерела інформації з теми підсумкової випускної роботи.
2. Представити результати аналізу і систематизації інформації, отриманої з опрацьованих літературних джерел, у теоретичній частині даної роботи.
3. Створити методичну розробку уроку виробничого навчання певного типу і виду.

Практична значущість дослідження полягає у тому, що його виконання дозволяє підвищити ефективність реалізації майстром уроків виробничого навчання різних типів і видів.

1. Сучасні підходи до організації навчання з використанням інтерактивних технологій

Зміни життя в сучасному світі вимагають і змін мети та призначення сучасної освіти. З часом знижена функціональна значущість і привабливість традиційної організації навчання, передавання «готових» знань від учителя до учня припиняє бути основним завданням навчального процесу. Сформовано сучасні уявлення про фундаментальність освіти, здобувши яку, людина здатна самостійно працювати, вчитись і переучуватись.

Науковці, учителі-новатори вважають, що в центрі уваги сучасної освіти мають бути не стільки навчальні предмети, скільки способи мислення й діяльності. Тобто необхідно навчити учня критично мислити, розв'язувати складні проблеми шляхом аналізу обставин і відповідної інформації, зважувати й ураховувати альтернативні думки, приймати виважені рішення, дискутувати, спілкуватися з іншими людьми. Тому для науковців і вчителів актуальним залишається питання, як викладати й навчати, як учити й учитися, щоб зробити ефективним процес навчання?

1.1. Сутність поняття технології інтерактивного навчання

Слово *інтерактивний* прийшло до нас з англійської і виникло від слова «інтерактив». «Inter» – це «взаємний», «act» – діяти. «Інтерактивний» - означає сприяти, взаємодіяти чи знаходитися в режимі бесіди. Діалогу з будь-чим (комп'ютером), чи з будь-ким (людиною). Значить інтерактивне навчання – це, перш за все, діалогове навчання, в ході якого здійснюється взаємодія викладача і слухача.

Основна характеристика «Інтерактива»:

Форми взаємодії вчителя й учнів у навчально-виховному процесі ґрунтуються на трьох групах методів — пасивного, активного й інтерактивного навчання.

Методи активного й інтерактивного навчання мають між собою багато спільних ознак, але методи інтерактивного навчання можна розглядати як найбільш сучасну форму методів активного навчання.

Одним із принципів гуманної педагогіки є принцип розвитку всіх учнів — і сильних, і слабких, що є можливим за умов співпраці дітей, різних за рівнем розвитку. Спільна діяльність учнів у процесі пізнання, засвоєння навчального матеріалу означає, що кожний робить у цей процес свій особливий індивідуальний внесок, що відбувається обмін знаннями, ідеями, способами діяльності. Причому відбувається це в атмосфері доброзичливої та взаємної підтримки, що не тільки дає змогу здобувати нові знання, а й розвиває власне пізнавальну діяльність, переводить її на більш високі форми кооперації та співпраці.

На думку О. Уварова, актуальність технологій співпраці визначено двома причинами. По-перше, спільна діяльність є основою розвитку демократичного суспільства, до життя в якому необхідно готувати людину з дитячих років. По-друге, технологізація суспільства, розвиток інформаційних засобів відсунули на другий (а можливо, і третій) план такі звичні для дитини види діяльності, як ігри з однолітками, участь у гуртках, де вона могла отримати соціальний досвід життя. Саме тому школа стала основним джерелом для набуття дитиною молодшого шкільного віку інтерактивних умінь.

Т. Вольфовська підкреслює значення інтерактивних умінь як таких, що забезпечують гармонійне та творче входження особистості в суспільне життя. З огляду на роль інтерактивних умінь для розвитку особистості, сказане вище дає змогу дійти висновку, що вміння можна сформувані під впливом адекватних інноваційних методів і прийомів, які б забезпечили активну участь у навчальному процесі. До таких методів належать інтерактивні методи навчання.

1.2. Структура і зміст технології інтерактивного навчання

Інтерактивне навчання — це діалогове навчання, яке заперечує домінування як однієї людини, що виступає, так і однієї думки над іншою.

Воно передбачає постійну, активну взаємодію, взаєморозуміння вчителя й усіх учнів класу — учасників процесу навчання; розв'язання загальних, але

значущих для кожного учасника завдань, проблем; рівноправність учителя й учнів як суб'єктів навчального процесу.

Інтерактивне навчання має на меті:

- створення умов для залучення всіх учнів класу до процесу пізнання;
- надання можливості кожному учню розуміти, що він знає і думає, та рефлексувати із цього приводу;
- вироблення життєвих цінностей;
- створення атмосфери співпраці, взаємодії;
- розвиток комунікативних якостей і здібностей;
- створення комфортних умов навчання, які б викликали в кожного учня відчуття своєї успішності, інтелектуальної спроможності, захищеності, неповторності, значущості.

Інтерактивне навчання передбачає:

- моделювання життєвих ситуацій, вирішення творчих завдань;
- використання розминок (енергізаторів), рольових ігор;
- спільне розв'язання проблем тощо.

Що ж дає впровадження методів інтерактивного навчання різним суб'єктам навчального процесу?

Для кожного конкретного учня:

- усвідомлення залучення до спільної праці;
- становлення активної, суб'єктної позиції в навчальній (чи іншій діяльності).

Для навчальної мікрогрупи:

- розвиток навичок спілкування та взаємодії в малій групі;
- формування ціннісно-орієнтаційної єдності групи;
- заохочення до гнучкої зміни соціальних ролей залежно від ситуації.

Для учнівського колективу:

- формування класного колективу як групової спільноти;
- підвищення пізнавальної активності учнів класу;
- розвиток навичок аналізу й самоаналізу у процесі групової рефлексії.

Для зв'язку «клас – учитель»:

- нестандартна побудова навчального процесу, багатомірне засвоєння навчального матеріалу;

- формування мотиваційної готовності до міжособистісної взаємодії в навчальних і позанавчальних ситуаціях.

Важливим аспектом інтерактивного навчання є почуття групової належності, що дає слабким, невпевненим у собі учням змогу почуватися безпечно, вселяє впевненість у можливості подолання труднощів. Навчання разом дає дітям відчуття суттєвої емоційної й інтелектуальної підтримки. Це відчуття допомагає високо піднятися за рамки їхнього нинішнього рівня знань і вмінь.

Орієнтовна структура уроку із застосуванням інтерактивних технологій:

1.Мотивація (мета – сфокусувати увагу дітей на пролемі та викликати інтерес до теми). Прийоми, методи, рекомендації: коротка розповідь учителя; бесіда; демонстрування наочності; нескладна інтерактивна технологія: мозковий штурм, мікрофон, криголам тощо.

2.Оголошення теми та очікуваних навчальних результатів (мета – забезпечити розуміння учнями їхньої діяльності). Рекомендації (за О.Пометун): назвати тему уроку або попросити когось з учнів прочитати її; прочитати очікувані результати, пояснити способи діяльності учнів; пояснити, як ви будете оцінювати навчальні досягнення учнів в балах.

3.Надання необхідної інформації (мета – надати учням достатньо інформації для того, щоб вони могли виконати практичні завдання за мінімально короткий час).

Прийоми, методи, рекомендації: міні-лекція, читання тексту підручника, ознайомлення з роздатковим матеріалом; опанування і застосування інформаційних технологій.

4.Інтерактивна вправа (мета – засвоєння навчального матеріалу, досягнення результатів уроку). Рекомендації: інструктування учнів щодо мети вправи, правил виконання, послідовності дій та кількості часу на виконання; об'єднання в групи; виконання завдання, при якому вчитель виступає як організатор, помічник, ведучий дискусії; презентація результатів виконання вправи.

5.Рефлексія результатів (мета – усвідомлення отриманих результатів).
Прийоми, методи, рекомендації: індивідуальна робота, робота в парах або групах; дискусії; усна розповідь; письмовий звіт; колективне обговорення.

6. Підсумки (мета – підбити підсумок засвоєння знань і встановити зв'язок між тим, що відомо і тим, що повинно вдосконалюватися в майбутньому).
Рекомендації: на першій стадії: використовуйте відкриті запитання (Як? Чому? Що?); говоріть про зроблене, а не про те, що могло б бути зроблене; на другій стадії: запитуйте про причини (Чому? Як? Хто?); шукайте альтернативні теорії (Чи є інша можливість?); підберіть інші приклади; наведіть думки незалежних експертів; на третій стадії: домагайтеся, щоб учні взяли на себе зобов'язання щодо подальших дій.

1.3. Характеристика інтерактивних методів навчання: «Навчаючи – вчуся», «Броунівський рух», «Кожний учить кожного», дискурс, навчання в команді, «Мережева пилка», «Акваріум», «Коло ідей», майстер-клас

Характерними рисами інтерактивного навчання є:

- побудова навчання як розв'язання серії взаємопов'язаних проблемних ситуацій;
- переважно групова робота учнів на уроці;
- опора на учнівський досвід і мінімальне знання з теми;
- відкритість (незавершеність) навчання, відсутність раз і назавжди визначеного рішення;
- співробітництво різних рівнів (вчитель-група, вчитель-учень, учень-група, учень-учень);
- швидкий зворотний зв'язок – учень бачить реакцію вчителя, може проконсультуватися в будь-який момент навчання;
- емоційне піднесення, розкутість;
- діалог – основний елемент навчання.

Особливості організації інтерактивного навчання (за О. Пометун):

Інтерактивний – здатний до взаємодії, діалогу. Суть інтерактивного навчання – навчальний процес відбувається за умови постійної, активної взаємодії всіх учасників педагогічного процесу. Це співнавчання, взаємонавчання (колективне, групове, навчання у співпраці).

Інтерактивні технології колективно-групового навчання

- *Навчаючи, вчуся*. Метод використовується у вивченні блоку інформації або в узагальненні та повторенні вивченого. Він дає можливість учням узяти участь у передачі своїх знань однокласникам. Використання цього методу дає загальну картину понять і фактів, що вивчаються на уроці, а також викликає певні запитання та підвищує інтерес до навчання. Сутність цього методу полягає в тому, що учитель готує картки з фактами, що стосуються теми уроку, по одній

для кожного учня. Роздає по одній картці кожному. Впродовж кількох хвилин учні читають інформацію на картці. Далі їм пропонується ходити по класу і знайомити зі своєю інформацією інших однокласників. Учень може одночасно говорити лише з однією особою. Завдання полягає в тому, щоб поділитися своїм фактом і самому отримати інформацію від іншого учня. У відведений час варто забезпечити спілкування кожного учня з максимальною кількістю інших для отримання якомога повної інформації. Після того як учні завершать цю вправу, запропонуйте їм розповісти, відтворити отриману інформацію. Відповіді можуть записуватись на дошці.

– *робота в парах* – висловлювання думок з приводу поставленого завдання по черзі;

– *ротаційні (змінювані) трійки* – змінювання двох учасників трійки після кожного циклу обговорення;

– *два-чотири-всі разом* – обговорення питання у парах, а потім у четвірках при обов'язковому досягненні консенсусу ;

– *карусель* – розташувати учасників дискусії у два концентричні кола та змінювати учасників зовнішнього кола за годинниковою стрілкою після кожного циклу обговорення;

– *робота в малих групах* – обговорення питань у групі (3-5 учнів) з чітко визначеними ролями спікера, секретаря, доповідача та посередника.

– *діалог* – спільний пошук групами узгодженого рішення;

– *синтез думки* – доповнення кожного з груп відповідей інших;

– *спільний проект* – коли кожна група отримує свої завдання;

– *пошук інформації* – командний пошук додаткової інформації;

– *“коло ідей”* – представлення групами ідей по черзі;

– *акваріум* – показове обговорення проблеми однієї з груп та подальше обговорення рештою. Мета застосування – закріплення та удосконалення знань, формування та розвиток умінь і навичок спілкування, дискутування та аргументування своїх позицій. *Методика проведення* полягає у наступному. Одна із сформованих малих груп займає позицію у центрі аудиторії

відокремлено від інших груп (так званий «акваріум»). Ця діюча група отримує від педагога конкретне завдання конкретного чи проблемного характеру і шляхом спільного обговорення намагається його вирішити. Учасники груп зовнішнього кола не втручаються у роботу діючої групи. По закінченню відведеного на виконання завдання часу педагог з учасниками інших груп обговорює хід, стиль і результативність роботи діючої групи. Після обговорення попередня діюча група приєднується до груп зовнішнього кола, а її місце у центрі займає інша мала група для виконання іншого завдання. Наприкінці проведення даної методики кожна діюча група отримує від педагога аргументовану оцінку своїх дій.

– *мікрофон* – кожний по черзі швидко висловлює власну думку;

– *незакінчені речення* – спрямувати висловлювання членів групи за допомогою незавершеного речення;

– *мозковий штурм* – швидке висловлювання ідей всіма членами групи та вибір найбільш аргументованого;

– *“Ажурна пилка”* (“Мозаїка”) – передбачає попередньо вивчення матеріалу вдома в групах, які розв’язують 4-5 проблем, потім обговорення у групах по проблемам і повернення у попередні групи для обміну інформацією.

Метод використовується для створення на уроці ситуації, що дає змогу учням працювати разом для засвоєння великої кількості інформації за короткий проміжок часу. Ефективна й може замінити лекції у тих випадках, коли початкова інформація повинна бути донесена до учнів перед проведенням основного (базисного) уроку або доповнює такий урок. Заохочує учнів допомагати один одному вчитися, навчаючи.

– *аналіз ситуації (case – метод)* – розв’язання дилеми шляхом чіткого добору аргументів;

– *симуляція або імітація гри* – відтворення певного явища навколишньої дійсності;

– *спрощене судове засідання* – розгляд питання з позиції засудження і захисту;

- *громадські слухання* – розгляд ситуації з позиції захисту (офіційного органу влади та групи за інтересами);
- *рольова гра* – розігрування певної ситуації за чітко визначеними ролями.

Алгоритм роботи вчителя при проведенні інтерактивного уроку:

- визначення доцільності використання інтерактивних прийомів саме на цьому уроці;
- ретельний відбір та аналіз навчального матеріалу, у тому числі й додаткового (тести, приклади, ситуації, завдання для груп тощо);
- планування уроку - етапи, хронометраж, орієнтовний поділ на групи, ролі учасників, запитання та можливі відповіді;
- вироблення критеріїв оцінювання ефективності роботи груп, заняття;
- мотивація навчальної діяльності шляхом створення проблемної ситуації, наведення цікавих фактів тощо;
- забезпечення розуміння учнями змісту їхньої діяльності та формування очікуваних результатів під час оголошення, представлення теми;
- надання учням необхідної інформації для виконання практичних завдань за мінімально короткий час;
- забезпечення засвоєння навчального матеріалу учнями шляхом інтерактивної вправи (на вибір учителя);
- рефлексія (підбиття підсумків) у різних формах - індивідуальна робота, робота в парах, групах, дискусія, у вигляді малюнків, схем, графіків тощо.

1.4. Воркшоп як метод динамічного навчання. Принципи динамічного навчання

Воркшоп — інтенсивний навчальний захід, на якому учасники навчаються, перш за все, завдяки власній активній роботі. У цьому визначенні варто підкреслити видову, тобто специфічну для воркшопу як навчального заходу особливість — навчання відбувається завдяки власній активній роботі учасників, найголовніше тут — активність.

За цією головною ознакою воркшоп протиставляється усім іншим видам навчання, які можуть припускати більшу чи меншу пасивність учасників.

Так, класична лекція тяжіє до полюса пасивності. Учасники просто слухають і намагаються засвоїти, що їм рідко вдається, слова лектора. Тут знання транслуються, даються в готовому вигляді. Подальша їх доля теж відома — бути записаними в конспект, списаними на іспиті чи заліку, забутими.

Семінар передбачає, що всі запитання заздалегідь відомі, учасники готуються їх обговорювати, обговорюють і розходяться. Чи дізнаються вони щось нове? Чи вирішують своє професійне практичне завдання? Навряд чи! Тому семінар теж, швидше, тяжіє до полюса пасивного навчання.

Десь посередині стоїть тренінг. Ведучий тренінгу заздалегідь вирішує, які навички він тренуватиме в учасників, ставить остаточну та проміжні цілі, підбирає вправи, планує тощо. Потім приходять учасники, і всі активно пробують, відпрацьовують, намагаються застосувати... Тут уже є активність проби, активність самої дії.

Самонавчання. Це коли людина повністю самостійно здобуває свої знання та навички, осмислюючи свій досвід, читаючи, переписуючись з експертами, звертаючись за консультацією до колеги тощо. Самонавчання має істотний недолік: воркшопу і тренінгу воно програє за лінією соціальності, інколи відсутність групи ускладнює процес навчання. Чи стикалися ви з ситуацією, коли те знання, яке ви здобували по крихтах із книг, акумулювали, систематизували і пробували застосувати на практиці, у команді професіоналів було здобуто за 30 хвилин обговорення, а ще через 1 хвилину розповсюджено

між ними, тобто кожен отримав найбільш цінне та практичне знання через 31 хвилину?

Отже, у воркшопу бачимо дві найважливіші риси — активність і соціальність. Перша протиставляє його більш пасивним видам навчання, друга — самонавчанню як найбільш активному.

Що означає активність воркшопу?

- Учасник воркшопу активний у постановці цілей навчання
- Учасник воркшопу активний у виборі форм і методів навчання.
- Учасник воркшопу активний у створенні знання, на воркшопі знання не транслиуються, але обговорюються та народжуються.
- Учасник воркшопу активний у випробуванні нових способів поведінки, а отже, у здобутті досвіду.
- Учасник воркшопу активний в усвідомленні отриманого досвіду і застосуванні його на практиці.

Динамічне знання ми отримуємо в цілісній діяльності, у своєму досвіді, осмислюючи та розуміючи його, плануючи, експериментуючи, оцінюючи одержані результати. При динамічному підході до знання людина навчається постійно, вона вирішує свої професійні завдання, знаходить способи вирішення і переносить їх на інші дії. Адекватність цього підходу сучасної ситуації не вимагає доказів. Адже це раніше можна було вивчити щось і використовувати це все життя, сьогодні фахівець повинен постійно тримати руку на пульсі змін. Формування динамічного знання можливе в умовах воркшопу як особливої форми динамічного навчання.

Воркшоп – динамічне навчання, яке відбувається завдяки власній активній роботі учасників; акцент робиться на отриманні динамічного знання, при цьому учасники самостійно визначають цілі навчання, розділяють з ведучим відповідальність за свій навчальний процес. Тривалість воркшопа різна: міні-воркшопи, які тривають одну годину, але час більшості із воркшопів коливається від одного дня до тижня. Найголовніше у воркшопі – різноманітність, тому використовують різні методи, які активізують учасників.

Воркшопи надають можливість для отримання динамічного знання, яке є більш вагомим для професійної діяльності (за К. Фопелем). Динамічне знання – живе знання, яке отримують у процесі творчості, експериментування, у його набутті особистість самостійно відіграє Провідну роль. Динамічні знання стають частиною професійної діяльності.

Принципи динамічного навчання базуються на результатах нейропсихологічних, неврологічних, психологічних досліджень, а також досліджень із проблем "стрес-менеджменту":

1) мозок – це комплексна адаптивна система. *Практичні рекомендації вєдучому:* навчальний процес має бути структурований так, щоб ураховувати різні аспекти психічної діяльності;

2) психіка людини соціальна за природою. *Практичні рекомендації вєдучому:* в навчальній групі слід підтримувати гарні стосунки з вєдучим і один із одним;

3) навчання залежить від фізіології. *Практичні рекомендації вєдучому:* необхідно враховувати, що існує сприятливий та несприятливий для навчання час, який визначається індивідуальними та природними біологічними ритмами і циклами;

4) людині властиво весь час шукати смисл. *Практичні рекомендації вєдучому:* у навчальній групі має бути гарантована стабільність і можливість довірливих стосунків, а також необхідно задовольняти людську допитливість та бажання контрастів, тобто навчальний процес має містити виклики і можливість відкриттів;

5) навчання включає виділення знайомих, пов'язаних з минулим досвідом, структур і створення нових творчих моделей. *Практичні рекомендації вєдучому:* учасники постійно виділяють вже знайомі зразки та стереотипи поведіни, інтерпретують свій досвід, осмислюють його, тому вєдучий може вплинути на цей процес. Для цього необхідно структурувати навчальний процес таким чином, щоб кожен учасник міг зробити власні висновки;

6) почуття відіграють важливу роль у навчанні. *Практичні рекомендації ведучому:* необхідно постійно відстежувати емоційний клімат групи. Це означає наявність відкритої комунікації, яка дає змогу всім учасникам вести мову про те, що відбувається з ними. Важливо створити у групі атмосферу підтримки, взаємоповаги і визнання кожного;

7) сприймаючи інформацію, мозок водночас і диференціює, і узагальнює її. *Практичні рекомендації ведучому:* навчальний процес має бути організовано таким чином, щоб навички формувалися частинами і розуміння досягалося поступово;

8) концентруючись на чомусь, ми водночас сприймаємо і те, що знаходиться поза полем нашої уваги. *Практичні рекомендації ведучому:* необхідно створити змістовне, цікаве навчальне середовище;

9) навчання відбувається як на усвідомленому, так і на неусвідомленому рівнях. *Практичні рекомендації ведучому:* учасники мають адекватно оцінити власний досвід; у процесі такого активного оцінювання учасники усвідомлюють свій досвід і розуміють, як і чого вони навчилися;

10) існують різні можливості запам'ятовувати інформацію. *Практичні рекомендації ведучому:* значуща та незначна інформація запам'ятовується по-різному. Факти та навички, які засвоювалися окремо, треба частіше повторювати й практикувати. Якщо інформація і навички пов'язані з актуальним досвідом та уже здобутими знаннями, то більше зусиль знадобиться для утримання в пам'яті. Як правило, процес навчання ефективний, якщо у ньому задіяна "особистісна" пам'ять, тобто особистісний світ;

11) краще запам'ятовується і розуміється інформація, якщо є можливість "прожити", відчувати її. *Практичні рекомендації ведучому:* у навчальний процес необхідно включати якомога більше видів дій, які відбуваються в повсякденному житті: демонстрації проектів, польових досліджень, візуальної уяви, історій, метафор, драм, рольових ігор, діалогів, ведення щоденника і написання листів, танців, пантоміми тощо;

12) навчання триває упродовж життя. *Практичні рекомендації вєдучому*: для дорослих мають бути інші стимули у навчанні, аніж для дітей і підлітків. Для дорослих вирішальне значення має можливість отримати від навчання задоволення і відчутти себе продуктивним членом групи чи організації, тому для них важливо, щоб бралися до уваги також їхні духовні потреби;

13) навчанню допомагають зацікавленість та азарт, а заважають загрози. *Практичні рекомендації вєдучому*: треба створювати в навчальних групах атмосферу, яка допомагає "розслабитися увазі", у якій мало загроз, страху, натомість багато стимулів;

14) мозок кожної людини унікальний. *Практичні рекомендації вєдучому*: навчальні процеси мають бути різноманітними, щоб усі учасники групи могли задіяти свої візуальні, тактильні, емоційні та вербальні здібності. Тому необхідно давати учасникам можливість вибору для пробудження індивідуального інтересу.

Модель динамічного навчання трьохфазна, що складається з таких кроків: досягнення стану "розслабленої уваги"; занурення в комплексний досвід; активне оцінювання

Планування воркшопу

1. Визначте загальні цілі/результати. Чого ви хочете, щоб учасники досягли в результаті? Навчилися переконувати? Знаходити потрібну інформацію? Аналізувати? Або щось інше? Від цих загальних цілей і залежатиме вся структура воркшопу. Нагадуємо: цілі можуть бути не тільки суто навчальними, а й професійними, коли навчання досягається тільки попутно. Інакше кажучи, ви, проводячи у форматі воркшопу нараду, можете поставити мету — щоб усі учасники наради домовилися про спільну стратегію розвитку організації. Це мета — організаційна, але обговорення того, як це вдалося, дозволить також досягти навчального ефекту.

2. Визначте навчальні заходи. Які вправи ви використовуватимете для розминки, які для навчання, які в активному оцінюванні? Буде це групова

дискусія, робота в парах чи підгрупах або ж індивідуальне виконання завдання? Пам'ятайте, що кожен обраний вами навчальний захід повинен вирішувати завдання, що веде до реалізації загальних цілей. Тобто безглуздих, хоч і дуже веселих вправ ми не пропонуємо, ми пропонуємо ті вправи, що ведуть до досягнення мети.

Важливо також заохочувати самостійність учасників, пропонувати їм вправи та завдання на вибір, спонукати їх вигадувати або знаходити власні ігри. Загалом, воркшоп — досить демократична форма, тобто ведучий тут тільки підтримує та допомагає організувати навчання, він, швидше, йде за групою, ніж веде її.

3. Сплануйте час. Скільки вам знадобиться часу, щоб досягти мети? Щоб реалізувати всі заходи з намічених? Одразу зазначимо: зазвичай воркшоп триває близько трьох годин, якщо ви намагаєтеся вирішити якийсь не дуже велике навчальне питання. Інколи навчання в цьому форматі триває 3 — 5 днів без перерви. Є воркшопи, що укладаються всього в одну годину. Звичайно, це воркшопи-наради, про які ми так часто говоримо в цій статті.

4. Сплануйте теми. Які питання ви повинні розглянути? Яку теорію все ж таки потрібно розповісти? Хоча на воркшопі, як правило, наголос робиться на практиці та активності самих учасників, тобто ведучий розповідає якомога менше, формат міні-лекцій можливий. Інша справа, що звичайне теоретичне повідомлення на воркшопі триває не більше 7 хвилин.

5. Сформулюйте максимально точно ваше особисте послання. Що ви хочете, щоб зрозумів кожен з учасників? Це не зовсім знання, швидше — цінність. Автор, наприклад, усією цією статтею хоче донести всього одне особисте послання — сучасне навчання можливе не при передачі знань від однієї людини до іншої, а тільки при створенні знань у їх співпраці та творчій діяльності. Особисте послання — це щось, за що ви тримаєтеся навіть тоді, коли учасники з вами не згодні, адже вони й не повинні з вами погоджуватися, навпаки, невідповідність точок зору дає енергію для навчання. Особисте послання не обов'язково промовляти вголос, якщо хтось сформулює вашу ідею

у своїй рефлексії, це й буде важливий показник вашої ефективності як ведучого. Люди, практикуючись і пробуючи, дійшли того самого, що й ви. Вони зрозуміли саму суть вашого воркшопу.

6. Ураховуйте особливості учасників: вік, стать, з яких вони відділів, яка в них освіта. Усе це може бути важливо. Найголовніше — розберіться заздалегідь, ті ситуації та запитання, які ви пропонуєте учасникам, чи зустрічаються вони з ними у своєму повсякденному житті, діяльності? Людина завжди шукає сенс. Якщо ви пропонуєте їй робити щось, адже воркшоп — саме про роботу, а не про слухання, вона повинна розуміти, навіщо це робить, навіщо їй докладати зусиль. Не бійтеся змінювати вправи, трансформувати їх або повністю відкидати, якщо вони «не зайшли». Це «не зайшли» означає, що учасники не здатні співвіднести вправу зі своєю професійною діяльністю, а отже, жодної користі від неї не буде, одна шкода та демотивація. Замість розслабленої уваги отримуємо напружене сопіння.

7. Прогнозуйте ресурси. Чи потрібний вам проектор? Якою буде кімната? Як використовувати стільці та простір? Чи потрібні олівці? Фломастери? Папір? Картон? Стікери? Щось іще?

У цілому, при плануванні воркшопу К. Фопель рекомендує використовувати карту розуму (mind-map), коли в центрі аркуша ви пишете основну ідею або питання воркшопу, а потім розміщуєте довкола все, що ви вважаєте важливим і потрібним для цього заходу, орієнтуючись на названі вище 7 пунктів.

2. ПРАКТИЧНА ЧАСТИНА. Застосування технології інтерактивного навчання в освітньому процесі закладів професійно-технічної освіти

2.1. Розробка уроку виробничого навчання з професії «Слюсар з ремонту колісних транспортних засобів»

Тема: Виконання робіт по ремонту автомобілів

Тема уроку. Ремонт шатунно-поршневої групи, заміна вкладишів шатунних і корінних підшипників

Мета уроку:

Навчальна мета: Навчити учнів ремонту шатунно-поршневої групи. Навчити встановлювати вкладиші корінних та шатунних підшипників з дотриманням правильної організації робочого місця та техніки безпеки.

Розвиваюча мета: Розвивати вміння, самостійно приймати рішення та навички систематичного самоконтролю.

Виховна мета: Виховувати в учнів бережливе відношення до інструментів, майна майстерні, матеріалів та спецодягу.

Тип уроку: засвоєння навиків та умінь

Метод проведення уроку:

1. групова робота
2. вправи: виконання прийомів, операцій.
3. Вирішення виробничих операцій.

Комплексно - методичне забезпечення уроку: Презентація «Кривошипно-шатунний механізм» та способи її демонстрації, відео матеріали по темі, автомобіль марки „Москвич”, набір інструментів і пристосувань, плакати по темі, інструкції з безпеки праці, інструкційні карти, картки завдань.

Список використаних джерел:

1. Кисликов В. Ф., Луцик В. В. Будова і експлуатація автомобіля: Підручник. – 6-те вид. – К.: Либідь, 2006. – 400 с.
2. Костів Б. І. Експлуатація автомобільного транспорту: Підручник. – Львів: Світ, 2004. – 496 с.; іл.

3. Основи охорони праці: Навчальний посібник для професійно – технічних навчальних закладів / Л. Е. Винокурова, М. В. Васільчук, М. В. Гаман. – К.: Факт, 2005. – 344 с.

Місце проведення: Лабораторія по ремонту автомобілів;

I. Організаційна частина

1. *Перевірка наявності учнів на уроці.*
2. *Перевірка зовнішнього вигляду учнів*

II. Вступний інструктаж (45 хв.)

1. *Повідомлення теми, мети і завдань уроку*

Сьогодні на уроці будемо вивчати тему «Ремонт шатунно-поршневої групи, заміна вкладишів шатунних і корінних підшипників». Нашою метою є навчитись ремонту шатунно-поршневої групи. Навчитись встановлювати вкладиші корінних та шатунних підшипників з дотриманням правильної організації робочого місця та техніки безпеки.

2. *Активізація знань учнів на основі повторення матеріалу попереднього уроку.*

Група ділиться на дві підгрупи, які задають по черзі запитання по попередньо вивченій темі.

- Яке призначення двигуна внутрішнього згорання?
- Які бувають двигуни внутрішнього згорання?
- Які основні системи є в двигуна внутрішнього згорання?
- Що таке робочий цикл?

3. *Пояснення нового матеріалу провести за планом:*

1. Призначення кривошипно-шатунного механізму
2. Особливості будови 4-х циліндрового двигуна
3. Принцип роботи 4-х циліндрового двигуна
4. Основні несправності КШМ їх ознаки і причини виникнення і способи усунення

Вивчення нового матеріалу провести, використовуючи презентацію: «Кривошипно-шатунний механізм»

4. *Повторення правил ОП.*

Використання інтерактивної вправи «ланцюжок»:

Учні по черзі розповідають по одному правилу безпеки праці по темі уроку.

Викладач: При ремонтних роботах треба дотримуватися таких правил безпеки:

1-й учень ремонт потрібно здійснювати тільки справним інструментом;

2-й учень не використовувати інструмент не за призначенням;

3-й учень гайкові ключі та молотки використовувати тільки якщо вони без сколів, тріщин інших дефектів;

4-й учень при відкручуванні гвинтових з'єднань потрібно переконатись що гайковий ключ добре закладений на гайку чи гвинт;

5-й учень виявивши несправність у обладнанні чи інструменті потрібно припинити роботу;

6-й учень при попаданні мастильних елементів в очі негайно промити очі проточною водою протягом декількох хвилин;

7-й учень при травмуванні негайно звернутись до майстра для надання першої медичної допомоги;

8-й учень при заміні патрона або свердла підкладати дерев'яну підкладку на стіл верстата під шпindelь

5. *Показ прийомів роботи та послідовність виконання вправ з ремонту:*

Вибір та підготовка вкладишів і шатунів, встановлення вкладишів на колінчастий вал із шатуном.

III. Самостійна робота учнів

Видача завдань та інструкційно-технологічних карт

IV. Поточний інструктаж (4 год. 55хв.)

1. Цільові обходи робочих місць учнів з метою перевірки:

- організації робочого місця учнів;
- правильність виконання трудових прийомів роботи;
- дотримання правил ОП;

- вміння користування інструкційно-технологічними картами;

2. Індивідуальна робота з учнями:

- надати допомогу невстигаючим учням;

- видати і пояснити додаткове завдання найбільш встигаючим учням:

3. Оцінка робіт учнів

4. Прибирання робочих місць.

V. Заключний інструктаж

1. Підвести підсумки роботи групи за зміну, та перевірити знання учнів за допомогою інтерактивної вправи „Впіймай помилку. Самоконтроль”

2. Оголосити результати

3. Дати характеристику роботі кожного учня.

4. Вказати на характерні помилки допущені в роботі і способи їх усунення.

5. Повідомлення домашнього завдання.

6. Прийняття робочих місць після прибирання.

7. Домашнє завдання: Ознайомитись з будовою та роботою кривошипно-шатунного механізму використовуючи Інтернет матеріали.

Висновки

Звичайно, традиційний підхід до отримання знань не є сам по собі чимось негативним, проте у світлі швидких змін і безперервного оновлення знань традиційні форми навчання мають звужені рамки застосування. Слід розуміти, що обидві підходи до навчання — традиційний та інтерактивний, який стає дедалі популярнішим, не заперечують, а скоріше доповнюють один одного.

Професійна діяльність рідко є відокремленою діяльністю, найчастіше вона відбувається в стосунках і взаєминах між фахівцями або майбутніми фахівцями. Інтерактивні методи дають можливість отримання їх оцінки та навчання взаємодії в групі.

Сучасна молодь має свій теоретичний та практичний досвід, свої думки щодо тієї або іншої інформації, що викладається. Інтерактивні методи дозволяють викладачеву та учням використати цей досвід для спільної користі.

Різноманітність методів інтерактивного навчання можна поділити на дві великі групи: групові та фронтальні. Перші передбачають взаємодію учасників малих груп, другі — спільну роботу та взаємонавчання всієї групи.

Інтерактивні методи дають можливість індивідуального підходу до кожного учня і навіть дозволяють використовувати особистісні відмінності учнів для взаємозбагачення досвідом усієї групи.

Впровадження інтерактивних методів у навчальний процес потребує від викладачів (майстрів) ЗП(ПТ)О особливої підготовки та дотримання методичних та педагогічних вимог.

Список використаних джерел:

1. Активні та інтерактивні методи навчання / Укладач Кравчина О.С. – К.: ЦППО АПН України, 2003. – 32 с.;
2. Вольфовська Т.О. Визначення рівня сформованості інтерактивних умінь особистості на етапах соціалізації //Педагогіка і психологія. – 2003. – № 3/4. С. 141-148;
3. Гейко І. Використання інтерактивних форм і методів навчання. З досвіду роботи //Тема. – 2004. – № 3/4. – С. 229-232;
4. Пометун О., Пироженко Л. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання: Науково-методичний посібник.-К.: Видавництво А.С.К., 2004. – 192 с.;
5. <https://i.factor.ua/ukr/journals/ot/2017/february/issue-4/1/article-25440.html>
6. https://pidruchniki.com/78569/pedagogika/dinamichne_navchannya
7. <https://vseosvita.ua/library/sucasni-innovacijni-tehnologii-ta-interaktivni-metodi-v-pedagogici-60708.html>